

מיבחר מסתיע

והדפסעמי: מלודראמה

מערכון, קומדיה

ארכיון הסרטים הישראלי התעלה על עצמו. אחרי פסטיבל־הסרטים בירושלים. שהעי פיל על כל האירועים הדומים שהיו שם קודם לכן, הנה הם טורחים להביא. לקראת חודשי הקיץ, רטרופקטיבה מרהימה של אחד הנפילים האחרונים של הקולנוע החיים עדיין, ג'ון יוסטון. לא פחות מ־28 סרטים כלולים ברשימה הזאת. כולם יוצגו בסינמטיקם של תל־אביב ושל ירושלים (חיפה משום מה ויתרה על הכבוד, וההפסד כולה שלה).

יוסטון, למי שאינו מזהה מייד את השם, הוא האיש שניים סרטים כמו הנץ ממאלטה. אוצר סינמטה מדרה המלכה האפריקנית ולאחר רונה: הכבוד של פריצי. כל הסרטים הללו יוצגו שוב. וליום סידרה של סרטים מומלצים ביותר. שלא נראו כבר זמן רב בארץ. כמו מובי דיק והשתקפות בעין־הזהב. שניהם סרטים בהם ערך יוסטון נסיונות אסתטיים מרתקים. או קי לארגו וגונגל האספאלט. שהם סרטי־מפתח בכל זרם הקולנוע האפל האמריקני.

35 שנים צנוחה. מומלצים אף יותר הם ארבעה סרטים שלא הוצגו כלל בארץ: עיר שמנה ודם חכם. שתי תמונות מזוהות ובקורתיות של פרברי אמריקה התיכונה, ולצד דם הקרב על סן פיאטרו. הסרט ותיעודי שעשה יוסטון במלחמת־העולם השנייה, ואשר זיכה אותו בפרס אוסקר, וזיהי אור. שגם הוא נעשה באותה תקופה. ליתר דיוק מייד אחרי המלחמה, ואשר נגנז בשל נושאו, במשך 35 שנים. עליידי הצנוחה הצבאית האמריקנית.

הסרט, אשר תיעד נאמנות מפחידה את הטיפול בחיילים אמריקניים ששוחררו ממחנות שבויים כשהם סובלים מהלם־קרב, מועזע ומטריד אבל יותר מכל. הוא נכון ומפחיד לא בהקשר לתקופה שבה נעשה, אלא גם בימים אלה.

מתוך מיכלול הסרטים הללו תצטייר לפני הצופים דמות של בימאי בעל שליטה מושלמת במדיום שלו. איש תוסס ונמרץ. המתאר שוב ושוב, בסיפורים שונים ובז'אנרים שונים, מלודראמה ועד לקומדיה פרועה, ממערבונים ועד לסרטי־גנגסטרים. מהלכיהם של גיבורים אשר לגביהם המאבק הוא חשוב יותר מן ההצלחה. ואכן, למרות עקשנותם הבלתי־נכזעת, הם מובסים בסופו של דבר, ונחתמים היחידה היא שלא הרימו אף פעם ידיים. אין פלא שיוסטון היה ידיד קרוב כליכר של ארנסט מינגווי.

תדריר

חובה לראות:

תל־אביב: שיגעון של לילה. ראן נשיקת אשת העכביש. מישימה זכרונות מאפריקה. שואה.

ירושלים: הכבוד של פריצי. זיכרונות מאפריקה. שיגעון של לילה.

חיפה: מסע עסקים של אבא שיגעון של לילה. נשיקת אשת העכביש.

תל אביב

שיאה (מוסיאון תל־אביב צרפת): קשה לקרוא לו סרט, ובכל זאת זהו קולנוע מקורי. חדשני ומסוגנן על הנושא הכאוב ביותר בתולדות הציוויליזציה. קלוד לנצמן הקדיש להכנת שואה 11 שנים. זיווה פוסטק עשתה עבורת־עריכה יוצאת־דופן. ואסור לבזבזות להחמיץ את החוויה הזאת.

אפשר לראות את הסרט ביום אחד (עם הפסקה). ואפשר לפצל את הצפייה. בתיכון מראש. לפעמים של חמש שעות בערך.

*** **ראן** (דיזינגוף 3. יפאן): סרטו האחרון של ג'ול הבימאים החיים היום בפיאן. אקירה קורוסאוה משלב שקספיר במסורת. כשפה ובסינגנון מולדתו. עם חזון של גאון וסיוטיו הפרטיים.

*** **שיגעון של לילה** (חן 2. ארצות־הברית. מוצג גם ברון ירושלים וברביג'ת 1 חיפה): טיפוס מרובע נורק משיגרת עולמו בלילה מטורף אחד בצידה השני של ניו־יורק. המגלה לו את צידה השני של האנושות אותו אינו מכיר. וההסתגלות כמעט עולה לו בחייו.

הגשש החיזור - תיעוב עדתי

והגועל־נפש הפיסי שכל עליה מרגישה כלפי חברתה. הבימוי של אבי כהן איטי ומדגיש את דלות החומר. ורק קשה להבין את הגששים: למה הם מסכימים לצאת לקרב אבוד שכזה?

הקרב החיזור

הקרב על הוועד (הוד. תל־אביב ישראל) - מסוג הסרטים שהיה יותר קל לכתוב להם תסריט חדש מאשר להביע בריצות דיעה כל־

שהי על מה שמתרחש על הבד. התיקווה היחידה של כותבת שורות אלה היא הידיעה שגם את הסרט הזה יקנו המוני בית ישראל בווידיאו ויקרינו את הקאסטה הלוח וחזור. כאותם סיפורי אינדיאנים ליד המדורה. וכשהיו מכשירי וידיאו ניידים בוודאי אפשר יהיה לסחוב אותם לברבקיו של גן צ'רלס קלור.

על מה אפשר לדווח? השלישייה המצחיקה ביותר בישראל קושרת סיפור קלוש על שני דיירים. אחד חלפון (שייקה לוי) והשני שורש (פולי). המתחרים זה בזה על ראשות ועד־הבית בדם ליבם. המתעבים זה את זה. לפי מיטב הפולקלור של תיעוב עדתי בישראל. לתוך מלחמת־הבחיורות משתרבב גימבו (גברי בנאי) - גם הוא במקורו חלפון. אלא שהוא עבר תהליך של אמריקניזציה וחניון מחדש על־ידי ראמבו־סטאלונה. בינו לבין בתו של שורש מורח רומאן בחדר פחי־האשפה (סליחה. זה לא כדי להעליב - זה באמת כך בסרט) ושני הצעירים עתידים לגשר על השינאה. הדיעות הקדומות

וופי גולדברג - טיוח ציבעוני

האדם השחור עלי אדמות. מיבנה הדמויות. תבנית דיבורן והתנהגותן הפולקלוריסטית רק הדגישו את הנסיון להדחקה ולהרחקה של דמות טראגית באמת לפי עלילות חייה. שכן הגיבורה. סילי גינסון. עוברת את כל תהליכי ההשפלה וההתעללות הנובעים מגורל העור השחור והעול השחור. למה. אם כן. התרצתה הקופה? פשוט מאוד. כשהי בתחילת המאה (רחוק) וזה עטוף בצלופן בדומה לאופרטה וינאית חמודה - הרי זה אצילי לכאוב את כאב הזולת.

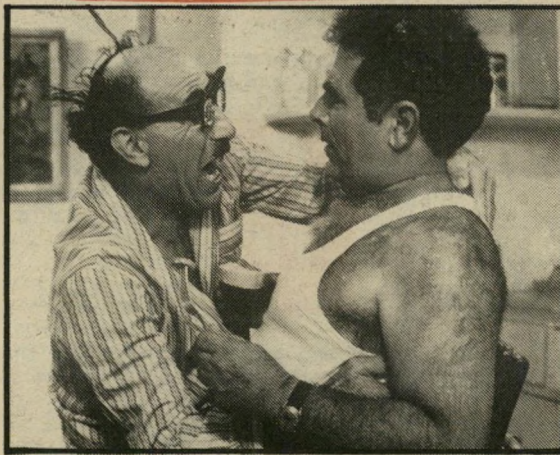
אוהל הדוד סטיבן

הצבע ארגמן (גת תל־אביב ארץ־צות־הברית) - מה קורה כשהילד סטיבן (ספילברג) משחק בצעצור עים שעל בירכיהם לא גדל ומנסה

להתבגר בהחליפו את אייטי המתוק והמוצלח שלו בתרגילים של מתמטיקה חברתית ומישואות של שווינויות גיזעית ומיניית?

התשובה: לא קורה דבר. עובדה. סירטו האחרון הזה. שיכול היה להתקרא בשם אוהל הדודה סילי. אילו ניחן בתום של אוהל הדוד תום ולא היה נצלי וציני כליכר כפי שהינו - לא זכה באף אחד מ־11 האוסקרים שאליהם פזל. עכשיו. משכולם יודעים זאת. ואף מבקר־קולנוע לא יעז להשמיט עובדה אנטי־שמית זאת מחוות־הדעת הפרטיות שלו. זוכה האקדמיה לאמנות הקולנוע למחמאה שלא באשמתה. היא הפגינה בגרות.

והפעם. שלא כמו תמיד. הקהל האמריקאי לא הודהה איתה. הסרט עשה נפלאות בקופה. למרות 11 האוסקרים שלא קיבל. קשה לחשוך בו שהיה ראוי לכך. אף־על־פי שזה לא היה נורא אם וופי גולדברג היתה מקבלת איזה אוסקר מישחקי קטן (אפילו שמריל סטריין העפילה עליה - וגם היא לא קיבלה). אבל לגופו של עניין: באף קטגוריה אי־אפשר להתעלף מהשיגוי של סרט זה. העיבוד לבד של הספר (אליס ווקר - פרס פוליצר) רק הדגיש את הטיוח הציבעוני והרומנטיזציה המיסחרית של הבעיות המחרירות באמת של

אברהם מור ויוסף שילוח - נוסטלגיה בדיונית

יוסף שילוח. הוא באמת האב־טיפוס של הדייר־הפליט באותה תקופה. כשם שהשוק השחור הוא התיזכורת האופיינית לזמנים ההם. לא נוכל לברוח מן המסקנה שיש כאן רישול ובילבוז גדולים בכל הקשור בזמנים ובזהויות. ומזילה הגונה לעבר ההומור האופנתי. מה לעשות. שנות השמונים הן העידן הפרסי בבדיחה ובחידוד. חבל רק שלא ברמת חכמינו ז"ל.

אסקימו נמס

אלכס חולה אהבה (לב 1 תל־אביב ישראל) - כבר מזמן אי אפשר לדבר על קסם־הנעורים ו־חן־המשובה בסדרת אסקימו ל־

מון שבפרק זה אומנם החליפה מפק. אבל לא החליפה את העיקרון.

כנראה שהנוסטלגיה הפרטית של הבימאי. בועז דוידזון. עדיין תוססת. אבל הפעם נראית נוסטלגיה זו כמדע בידיוני דווקא. שכן. בשום פנים ואופן אי־אפשר להבין - נוסטלגיה לאיזו תקופה? לשנים אחרי השואה? לשנות החמישים? לשנות השישים?

אם נניח. לרגע. שצריך לסמוך על מה שנאמר בסרט. הרי שאלכס חולה האהבה הוא באמת חולה: הילד הנצחי בשלהי ההתבגרות שחברתו לכיתה דווחה אותו והוא מתאהב בדודה לולה. שבחשבו פשוט כבר צריכה להיות כמעט בבית־אבות. או אולי הספיקה לנסוע בעיצומה של מלחמת־העולם מפולין לשווייץ ולערוך שם כמה טיפולים של זריקות קולאגן (טיפול יופי מהפכני שטרם נכנס לשימוש באותן שנים עגומות).

אם נניח שהסרט מדבר באמת בסוף מלחמת־העולם השניה. הרי שירי אלביס פרסלי וסירטי סנדרה די הם ממש נבואה.

אבל אם נרצה להניח שהדייר הפרסי. בפארודיה פרועה של

